

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/24622,Konfederacja-Polski-Niepodleglej-w-Krakowie.html>
18.05.2024, 15:20

Konfederacja Polski Niepodległej w Krakowie

Hasło wydrukowane w **Tom III**

Konfederacja Polski Niepodległej w Krakowie, utworzyli ją lokalni działacze ROPCiO. Zgodnie ze strategią Leszka Moczulskiego, mającą wykazać wielonurtowość KPN, część z nich założyła w VII 1980 [Ruch Porozumienia Polskich Socjalistów](#) nast. skonfederowany z KPN.

Od IX 1979 Kraków stał się centrum Obszaru II KPN, obejmującego południową Polskę, tj. woj. krakowskie, katowickie, opolskie, rzeszowskie, częstochowskie, nowosądeckie. Kierował nim Krzysztof Gąsiorowski, wchodzący także do Rady Politycznej KPN. Od X 1979 znaleźli się w niej także: Adam Macedoński, Romana Kahl-Stachniewicz, Stanisław Palczewski, Stanisław Tor. Krakowski KPN kontynuował wydawanie „Opinii Krakowskiej” (wcześniej pismo ROPCiO). Za działalność w Krakowie odpowiadał S. Palczewski i R. Kahl-Stachniewicz, za woj. rzeszowskie A. Macedoński, za Śląsk – S. Tor. Do KAB KPN wszedł z Krakowa K. Gąsiorowski.

Przed wyborami do rad narodowych i Sejmu PRL, w III 1980, w ramach ogólnopolskiej akcji KPN, usiłowano wystawić własnych kandydatów. Ich odrzucenie spowodowało przystąpienie do bojkotu wyborów.

Wieloletnia (1960–1982) współpraca najważniejszego działacza K. Gąsiorowskiego z SB (podczas działalności w KPN – TW ps. Jerzy Rawicz/Mikołaj/Ataman/MA) powodowała torpedowanie wielu inicjatyw, wywołując wewnętrzne konflikty. Latem 1980 odebrano mu funkcję szefa obszaru i powierzono ją S. Palczewskiemu. K. Gąsiorowski jednak utrzymał większość swoich wpływów w organizacji.

Próba poszerzenia oddziaływania było powołanie, z inicjatywy Zygmunta Łenyka, 29 XI 1979 grupy Porozumienie Młodych

Niepodległość i Demokracja, w 1980 wchłoniętej przez KPN.

Kontakt ze środowiskami robotniczymi nawiązano dzięki Ryszardowi Majdzikowi, który stworzył grupę działających w KPN młodych robotników, z własną poligrafią, prowadzących akcje „małego sabotażu” i kolportaż materiałów drugiego obiegu w zakładach pracy.

Latem 1980, podczas dwóch fal strajków, zgodnie z zaleceniami kierownictwa, krakowski KPN kolportował hasła i instrukcje jak organizować strajki okupacyjne.

VII 1980 – VII 1981 w okresie fali represji wobec KPN (która formalnie zawiesiła działalność), KPN w Krakowie działała pod szyldem RPPS. Gł. formą aktywności stał się KOWzP przy MKZ Małopolska, organizujący m.in. marsze i manifestacje w obronie więźniów sumienia 25 V 1981 i 29 XI 1981.

Od VIII 1981 wznowiło działalność KAB KPN Obszaru II, bez K. Gąsiorowskiego. Uwięziony L. Moczulski wyznaczył go jednak na p.o. przew. Rady Politycznej KPN i CKAB.

Po 13 XII 1981, pomimo aresztowań i represji, struktury KPN w konspiracji odtwarzał wyznaczony wcześniej przez Z. Łenyka Marian Gut. K. Gąsiorowski przekazał zaś swe kompetencje Jerzemu Żebrowskiemu (pocz. nie ujawnił tego SB). M. Gut stworzył grupę, która powołała Tajne Tymczasowe KAB Obszaru II KPN, wydając od III 1982 pismo „Niepodległość”. Edycja „Opinii Krakowskiej” została natomiast przerwana do 1987. J. Żebrowski pocz. nie mógł stworzyć własnej struktury, rozwinął działalność dopiero dzięki grupie Tomasza Baranka. Do poł. 1982 równolegle działały 2 struktury podziemne KPN w Krakowie. Po wyjściu z internowania Z. Łenyka, S. Palczewskiego i K.

Gąsiorowskiego, latem 1982, zrekonstruowano CKAB. Jego szefem pozostał J. Żebrowski, na czele Obszaru II stanął S. Palczewski, a Okręgiem Kraków KPN kierował M. Gut. Po internowaniu J. Żebrowskiego i Ryszarda Bociana oraz zawieszeniu działalności przez M. Guta, K. Gąsiorowski ujawnił się w VII 1983, starając się o wyjście KPN z podziemia i kontynuowanie działalności w ramach PRON. W VIII 1983 udało się ponownie zreorganizować krakowską KPN, tworząc

nowe KAB Obszaru II z Krzysztofem Bzdylem na czele (do VI 1984).

Po śmierci ks. Jerzego Popiełuszki krakowska KPN inicjował powołanie Inicjatywy Obywatelskiej w Obronie Praw Człowieka Przeciw Przemocy.

Od 1985 w wyniku wewnętrznych podziałów w krakowskiej KPN, działały 3 struktury: Wydz. Robotniczy, grupa Solidarność i Niepodległość w Nowej Hucie oraz Niepodległościowa Grupa Polskich Socjalistów.

W III 1985 po ponownym aresztowaniu L. Moczulskiego i członków Rady Politycznej KPN, krakowscy działacze stworzyli CKAB, kierowane przez Z. Łenyka do 1988. Od 1986 KAB Obszaru II kierował natomiast R. Bocian, a od 1988 Andrzej Izdebski. Wiosną 1988 KPN aktywnie wspierała strajki w HiL.

Odbudowę wpływów KPN zawdzięczała młodzieży, przyciąganej głośzonym konsekwentnie hasłem niepodległości oraz m.in. przez coroczne Marsze Szlakiem I Kompanii Kadrowej. Maciej Gawlikowski stworzył podległą CKAB, lecz autonomiczną Organizację Młodzieżową KPN, wydającą pismo „Contra” i od II 1987 blisko współpracującą z Radą Koordynacyjną NZS. Młodzieżowy Wydz. Robotniczy w 1988 przekształcono w Organizację Studencką KPN kierowaną przez Artura Thena z UJ, a od wiosny 1989 przez Pawła Sabudę. OM i OS KPN aktywnie uczestniczyły we wspólnych akcjach z in. organizacjami studenckimi i młodzieżowymi, w strajkach wiosną 1988, manifestacjach i bojkocie Studium Wojskowego na jesieni 1988 oraz w demonstracjach i starciach ulicznych w II i V 1989.

Siła i aktywność młodzieży doprowadziły podczas kongresu KPN w III 1989 do objęcia funkcji szefa KAB Obszaru II przez studenta Przemysława Markiewicza i in. działaczy. Zaznaczył się podział na „starych” i „młodych”, bardziej radykalnych, m.in. przeciwnych obradom okrągłego stołu i udziałowi KPN w kontraktowych wyborach 1989. KPN prowadziła jednak kampanię wyborczą startującego z Krakowa L. Moczulskiego. Organizowała z ugrupowaniami młodzieżowymi opozycji, szereg akcji latem i jesienią 1989, m.in. przeciwko

prezydenturze gen. Wojciecha Jaruzelskiego. Uczestniczyła też m.in. w zajęciu siedziby Komitetu Krakowskiego PZPR 22 I 1990, a nast. Ośrodka Kształcenia Ideologicznego KK PZPR.

Jako istotna część tzw. opozycji niekonstruktywnej była rozpracowywany przez SB aż do końca jej istnienia, przez Wydz. III/III-1 w Krakowie w ramach SOR krypt.: Gniazdo (1979–1984), Reemigrant (1979–1981), Artysta (1979–1984), Powielacz (1979–1982), Epsilon (1980–1982), Dama (1979–1987), Kawiarze (1982–1984) i Konspiratorzy (1982–1990).

Henryk Głębocki

[Kraków Region Małopolska](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)